

Şanlıurfa İlindeki Yatırımcıların Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarına Karşı Tutumları (Attitudes of Investors towards Private Pension Investment Funds in Şanlıurfa Province)

Ramazan AKBULUT ^a Dilruba BEYAZ ^b

^a Harran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Şanlıurfa, Türkiye. r.akbulut@harran.edu.tr

^b Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, Türkiye. dilruba_gokalp@hotmail.com

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p>Anahtar Kelimeler: Sosyal Güvenlik Bireysel Emeklilik Devlet Katkısı</p> <p>Gönderilme Tarihi 11 Kasım 2019 Revizyon Tarihi 5 Şubat 2020 Kabul Tarihi 14 Şubat 2020</p> <p>Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi</p>	<p>Amaç – Araştırmanın amacı, Şanlıurfa ilindeki yatırımcıların Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) ile ilgili olarak ne derece etkin katılım sağladığını incelemektir.</p> <p>Yöntem – Anket çalışmasında kullanılan seçilmiş kümesi, Şanlıurfa ilinde yaşayan lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine haiz olan farklı meslek gruplarından oluşan rassal 50 kişilik karma bir popülasyon grubudur. Şanlıurfa ilindeki yatırımcıların bireysel emeklilik yatırım fonlarına karşı tutumlarını analiz ederken ki-kare bağımsızlık analizi yöntemi (PearsonChi-kare) kullanılmıştır.</p> <p>Bulgular – Yapılan araştırmadan çıkarılan en net sonuç şu şekildedir; çalışma yaşamı boyunca belirli standardı yakalamış olan bireylerin emeklilik dönemlerinde özellikle genç ve orta yaşlı kişilerin bireysel emeklilik sistemine karşı pozitif bakıldığı görülmektedir. Bireysel emeklilik sistemine kayıt olan kişilerin ödemeyi kabul ettikleri katkı payının; kişinin medeni durumu, eğitim düzeyi ve maaş durumuyla bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Emeklilik dönemlerinde sadece emekli oldukları kurumdan alacaklarının kendilerini tatmin etmeyeceğini düşünen katılımcıların, bireysel emeklilik sistemini mantıklı bir yatırım aracı olarak kabul ettikleri saptanmıştır.</p> <p>Tartışma – Bireylerin emeklilik düzenlemelerine yönelik bakış açılarının ve bu hususlara yönelik kararlarının hangi faktörlerden etkilendiği irdelenerek bir kısım düzenlemeler yapılmasının önü açılabilir.</p>
ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Keywords: Social Security Private Pension State Contribution</p> <p>Received 11 November 2019 Revised 5 February 2020 Accepted 14 February 2020</p> <p>Article Classification: Research Article</p>	<p>Purpose – The purpose of this study is to investigate the extent to which the active participation of the investors in Şanlıurfa in relation to the Private Pension System (PPS) is provided.</p> <p>Design/methodology/approach – The selection set used in the survey is a randomized 50-person group consisting of different occupational groups having undergraduate and graduate education levels in Şanlıurfa. Chi-square independence analysis method (Pearson-Chi-square) was used to analyze the attitudes of the investors in Şanlıurfa towards private pension mutual funds.</p> <p>Findings – The most clear conclusion from the research is as follows; It is seen that especially young and middle aged people have positive attitudes towards the private pension system in the retirement periods of individuals who have reached a certain standard during their working life. The contribution share of the individuals who are registered to the private pension system that they accept to pay; the marital status of the person, level of education and salary status. It was found out that the participants who thought that their receivables from the institution they retired in their retirement periods would not satisfy themselves, accepted the private pension system as a logical investment tool.</p> <p>Discussion – It will be possible to make some arrangements by examining the factors that affect the perspectives and decisions of individuals regarding pension regulations.</p>

Önerilen Atıf/ Suggested Citation

Akbulut, R., Beyaz, D. (2020). Şanlıurfa İlindeki Yatırımcıların Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarına Karşı Tutumları, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 392-412.

1. GİRİŞ

Son dönemlerde bütün dünya nüfusunun yaşam sürelerinin arttığı görülmektedir. Bu artış ülkelerin sosyal güvenlik sistemlerindeki demografik riskleri ortadan kaldırarak, yaşlanan nüfusun hayat kalitelerinin devamına yönelik düzenlemeleri mecburi kılmıştır. Bu düzenlemelerle sosyal güvenlik sistemleri uygulamaları farklılaşmış ve mecburi olması şartıyla kamu emeklilik sistemlerinin haricinde gönüllü olarak yaptırılan özel emeklilik sistemleri meydana gelmiştir. Sosyal güvenlik kavramı, “Gelirleri ne olursa olsun, kişilere belirli sosyal riskler karşısında ekonomik güvence sağlama gücüne sahip kurum veya kurumlar topluluğu’ olarak tanımlanmıştır” (Tunçomağ, 1990: 5). Tanımda kişilerin karşılaştıkları fizyolojik, sosyo-ekonomik ve mesleki nitelikli tehditlerin güven altına alınmasıyla alakalı düşünsel ve kurumsal yapının bir çatı altında faaliyet göstermesi belirtilmektedir (Sezer, 2008: 2).

Diğer bir tanımda ise, “Bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini azaltmak ve kişilere sağlıklı ve asgari bir hayat standardını garanti edebilmek” biçimde tanımlanmaktadır (T.C Başbakanlık, 2005: 29). Bireyler yatırımlarını farklı şekillerde yapmaktadır. Bazı bireyler yatırımlarını faizli yatırım araçlarından değerlendirerek bazı bireyler de paralarını biriktirerek değerlendirmektedirler. Bireysel emeklilik sistemi de bu gereksinimler doğrultusunda meydana gelmiştir. Bireysel emeklilik, bireyleri mecbur tutmadan geleceklerini garanti altına almak için tasarruf ya da fonlama yöntemi olarak ifade edilebilmektedir. Bireysel Emeklilik Sisteminin hukuki dayanağı “*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu*” olan bu kanun, Mart 2001 yılında onaylanmış, Ekim 2001 tarihinde de yürürlüğe girmiştir. 2003 yılında bireysel emeklilik sistemi kapsamında uygulamaya geçmiş emeklilik fonları, zamanla hızlı bir gelişim göstermiştir. Bireysel emeklilik sistemi, Türk ekonomisi içerisinde önem arz etmektedir. Bireysel emeklilik sistemi katılımcıları, gelir düzeylerini ve emeklilik dönemlerine ait tahminlerini göz önünde bulundurarak, katkı paylarını belirleyerek bireysel emeklilik sözleşmelerini imzaladıktan sonra sisteme tamamen gönüllü olarak dâhil olmaktadır.

2013 yılından sonra bireysel emeklilik hesabı olan kişilerin, yatırımda buldukları her katkı payı için devlet %25 oranında katkı sağlamaktadır. 2017 yılından bu yana ise 45 yaşının altındaki çalışanlar mecburi olarak otomatik katılıma geçmişlerdir. Bu düzenleme Bireysel Emeklilik Sistemi taleplerini arttırarak sigortacılık sektörünü dinamikleştirmektedir. Şanlıurfa İlindeki Yatırımcıların Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarına Karşı Tutumlarının Analizi adlı bu çalışmanın amacı, Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) hakkında bilgi sunmak ve bunun yanında Şanlıurfa ilindeki yatırımcıların sistemi ne derece etkin katılım sağladığını incelemektir. Bu araştırmanın önemi ise Şanlıurfa ilinde yaşayan bireylerin bilinçli bir şekilde yatırıma yönlendirilmesine fayda sağlamaktır. Bu çalışmanın ikinci kısmında Sosyal Güvenlik Sisteminden, bireysel emeklilik sisteminden, bireysel emeklilik sisteminin tarihçesinden ve işleyişinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde konu ile ilgili literatüre yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise, Şanlıurfa ilindeki yatırımcıların bireysel emeklilik yatırım fonlarına karşı tutumları analiz edilirken kullanılan yöntemlere ve ulaşılan sonuçlara yer verilerek sonuç kısmıyla çalışma tamamlanmıştır.

2. SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ

Sosyal Güvenlik, sosyal adaleti esas alarak bireylerin huzurunu, sağlık güvencelerini ve refahlarını bozan sosyal risklerden korumak amacıyla devlet tarafından primli ya da primsiz sistemlerin kullanılmasıyla, bireyleri sosyal zararlardan ve gelmesi muhtemel olan zararları da telafi etmek amaçlı alınan önlemler zinciri olarak nitelendirilebilmektedir (Cural, 2016: 15). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO - International Labour Organization) sosyal güvenlik sistemini, bir kişinin yaşamını onurlu bir biçimde idame ettirmesi hakkı olarak ifade eder (Canbay ve Demir, 2013: 305). Sosyal güvenlik her birey için gereklidir. Esas itibarıyla çalışma gücünü yitirmiş, farklı sebeplerden dolayı kazancı bulunmayan yahut kazancı kesilmiş insanların ve bu insanların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin maddi olarak gereksinimlerinin karşılanması ve garanti altına alınması sosyal güvenlik sistemiyle sağlanmaktadır. Bireylerin zaman sürecinde ileriye dönük olarak gelirlerini yitirme gibi tehlikelerine karşılık olarak devletlerin kendi sorumluluğu altında bulunan sosyal güvenlik sistemleri dışında kendilerini güvence altına alacak farklı sistemler ve yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden bazılarını söylemek gerekirse bunlar, para biriktirmek, yardım sandıklarına üye olmak, özel sigorta ve emeklilik şirketlerini kullanmaktır. Sosyal güvenlik sisteminin üç temel fonksiyonu bulunmaktadır.

Bunlardan birincisi, gelirin yeniden dağıtılmasını sağlama; ikincisi, sigorta fonksiyonu; üçüncüsü ise tasarruf fonksiyonudur. Bu temel fonksiyonları kısaca açıklamak gerekirse;

Gelirin Yeniden Dağılımını Sağlama Fonksiyonu: Düşük gelir düzeyi ve muhtaçlık sorunlarının giderilmesi için, tehlikeye uğramayanlardan uğrayanlara, yüksek gelirlilerden düşük gelirliye, aktif çalışan ve maddi durumu iyi olanlardan muhtaç ve çalışmayanlara yönecek şekilde yeniden gelir dağılımını sağlamaktır (Alper, 2002:13). *Sigorta Fonksiyonu:* öncesinde bilinmeyen, yeterli önlemlerin alınmadığı ve risklerin meydana çıkma ihtimallerine karşı zararların karşılanma garantisi sağlamaktadır (Alper, 2002: 13). *Tasarruf Fonksiyonu:* Sonraki dönemde iy bir yaşam düzeyi ve daha iyi refah için tasarrufların yatırımlara dönüşmesini gerçekleştirmektedir (Alper, 2002: 13). Devlet sorumluluğunda bulunan sosyal güvenlik sistemlerinin kendine has bazı özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilmektedir (Uralcan, 2011: 12).

Sosyal güvenlik sistemleri herhangi bir ayırım söz konusu olmaksızın bütün bireyleri kapsamaktadır. Sosyal güvenlik sistemi zorunludur. Bu sebeple bireylerin insiyatifinde değildir. ILO'nun "Sosyal Güvenliğin Asgari Normlarına İlişkin Sözleşmesi" bulunmaktadır ve bu sözleşmeye göre; istek ve irade dışı oluşan ya da oluşacak bütün riskler sosyal güvenlik kapsamına girmektedir. Sosyal güvence garantisi bütün aileye verilmektedir. Çünkü sistemde korunan temel yapı taşı ailedir. Bu sebeple sistemin sağladığı gelir, bireyleri pasif hale getirmeyecek ve kendi gelirlerine tercih edemeyecek limitte tutulmaktadır. Sosyal güvenlik sistemiyle alakalı devlet sorumluluğu oldukça fazladır. Bunlardan bazıları, ilgili alt yapı ve kurumları oluşturarak bu kurum ve kuruluşlara finansal katkıda bulunarak devamlılıklarını sağlamaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin finansmanı, kişilerin çalıştığı işyerindeki işverenleri ve sosyal devlet anlayışının getirdiği sorumluluklar sebebiyle devlet tarafından sağlanmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminde, sigortalının birikim fonu bulunmamaktadır. Bu bağlamda prim getirilerinin sigortalıya verilmesi söz konusu değildir. Denetimler, devletin denetim yöntemleriyle gerçekleşmektedir (Uralcan, 2011: 12).

2.1. Sosyal Güvenlik Sisteminin Türkiye'de Gelişimi

II. Dünya Savaşından sonra bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerden önemli olanları şu şekilde sıralanabilmektedir (Şakar, 2017: 37): 3008 Sayılı İş Kanunu (1936);4772 Sayılı İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu (1945); 4792 Sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu (1945);Emekli Sandığı çatısı altında bütün sandıkların birleştirilmesi (1949); 5417 Sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu (1949); 6900 Sayılı Maluliyet İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu (1957); 1961 Anayasası ile birlikte sosyal güvenlik hakkı anayasal güvence altına alınmıştır. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu (1965); 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (1971);2925 Sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu (1983);2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigorta Kanunu (1983); 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu (1999).

Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin ana kurumları; Emekli Sandığı, Bağ - Kur, Sosyal Sigortalar Kurumu olarak üçe ayrılmaktadır.

2.2 Bireysel Emeklilik Sistemi'nin Tanımı, Özellikleri ve Finansmanı

Bireysel Emeklilik Sistemi (BES), gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal güvenlik sisteminin zayıf kalması sebebiyle, ülkelerin kullandıkları sistemlerde yenileme yapmaları neticesinde ortaya çıkmıştır. Sosyal güvenlik, bireylerin gelirlerini gözetmeden, iş kazası, meslek hastalığı, ölüm, yaşlılık, analık gibi hallerde kişilere toplumun tamamına finansman ve sağlık hizmeti sunan güvence sistemi olarak ifade edilmektedir (Kaymak, 2016: 5). Sosyal güvenlik sisteminde temel olarak iki finansman şekli vardır. İlki, aktif olarak tasarruf yatırımı yapan neslin, kendi neslinden önceki neslin ve toplumdaki muhtaç olan bireylerin finansmanını sağlayan sistemdir. Diğeri ise, her neslin tasarrufları neticesinde kendine fonlama yapma imkânı tanıyan sistemdir (Erol ve Yıldırım, 2013: 81).

Bireysel emeklilik sistemi temelinde istihdamın artması amacını taşıyan, kişilerin kazançlarının giderlerinden arta kalan kısımla tasarruf etmelerine katkı sağlayan, sosyal güvenlik sistemi altında mecburi olmayan, çalışma yaşamı süresince elde edilen refahı emeklilik akabinde de olanaklı kılan ve bu şekilde ülke kalkınmasını destekleyen bir yapıdır (Kaymak, 2016: 3). Günümüzde emeklilik sisteminin temeli üçayak üzerinde durmaktadır. Bu ayaklardan birincisinin, "definedbenefit" (belirlenmiş tazminat yükümlülüğü) olarak tanımlanan maaş tutarının önceden tanımlandığı ve ödemesinin kamu tarafından yapıldığı emeklilik sistemi olduğu belirtilmektedir. İkincisinin, özel emeklilik sistemidir. Bu sistem genellikle gelişmekte olan ülkeler

tarafından kullanılmaktadır ve bazı ülkelerde zorunlu iken bazı ülkelerde ise isteğe bağlı şeklindedir. Üçüncüsü ise, Türkiye’de de 2017 yılına kadar uygulanan, katılımcıların gönüllü olarak dâhil olduğu özel sistemdir (Özel ve Yalçın, 2013: 4). Sisteminde bireyler, emeklilik dönemlerinde yaşam düzeylerini aynı çalışma dönemlerinde olduğu gibi olması için kendilerine ikinci bir emeklilik geliri sağlamaktadır. Sistemi ikinci bir emeklilik geliri sağlaması bakımından bireyleri tasarrufa teşvik etmektedir. Bireylerden toplanan ufak birikimler fonlar vasıtasıyla birleşerek ülke ekonomisinde uzun vadede ekonomik ve mali yönden katkı sağlamaktadır. Bireysel emeklilik sistemi, tasarruf ve yatırım olmak üzere iki yönlü bir sistemdir. Ülkelerin istikrarlı olarak büyümesi ve gelişmesi için uzun vadede alt yapı oluşumuna ve kaynak oluşumuna katkı sağlamaktadır (egm.org.tr, Erişim Tarihi: 28.02.2018).

2.3. Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarının Tanımı

Bireysel Emeklilik Yatırım Fonu (BEYF), şartları önceden belirlenmiş sözleşmeyle çalışanın yani katılımcının bireysel hesabına belli aralıklar ile yatırmış olduğu katkı payı emeklilik zamanına kadar fon yönetim sistemiyle değerlendirmesi esasına dayanan emeklilik sigortası çeşididir (Yıldırım, 2010: 51). Bireysel emeklilik yatırım fonu sistemi sayesinde katılımcılar çalışma hayatları süresince kazandıkları gelirin bir kısmını tasarrufa ayırarak, emekli oldukları dönemde hayatlarını belirli standartlar üzerinden devam ettirebilmektedir. Bireysel emeklilik yatırım fonları, emeklilik şirketiyle katılımcı arasında imzalanan emeklilik sözleşmesi kapsamında alınan ve katılımcıların kendi adına oluşturulan hesaplardaki katkı paylarının riskin dağılması ve sahiplik hususuna göre işletilmesi hedefiyle oluşturulmuş malvarlıklardır (Altay,2013: 62).

İki çeşit emeklilik planı türü bulunmaktadır. Bunlar; *Maaş Esaslı Planlar (Tanımlanmış Fayda Planı)*: Henüz çalışma döneminde olan katılımcıların emeklilik zamanlarında sağlayacak faydaları düşünülerek, varlık getirilerine bağlı olmadan önceden belirlenmiş emeklilik maaşı esasına dayanmaktadır. Kişinin çalıştığı yıl, emeklilik hakkı kazanacağı yaş gibi hususlar dikkate alınarak yapacağı toplam katkı hesaplanır. Hesaplanan katkı ödendikten sonra birey emekli olur ve alacağı maaşı önceden bilir. *Katkı Payı Esaslı Planlar (Tanımlanmış Katkı Planı)*:katılımcı adına açılan, katılımcının işverenin ne kadar miktarda katkıda bulunacağını belirten planlardır (Erol ve Yıldırım, 2013: 159). Bireysel emeklilik yatırım fonları uzun vadeli yatırım aracıdır. Varlık değerinin yüksek olması sebebiyle uzun vadeli alternatif kaynaklar olarak kullanılması yatırım aracı olarak kullanımını daha da önemli hale getirmektedir.

3.LİTERATÜR

Konu ile ilgili olarak yapılan araştırmalar sonucunda aşağıdaki çalışmalara erişilebilmiş ve bu çalışmaların özetleri şu şekildedir. Saraçlı, 2004 yılında yapmış olduğu çalışmada henüz yeni gelişmekte olan Bireysel Emeklilik Sistemi içerisinde yer alan şirketlerin sundukları hizmetlerin müşteriler tarafından nasıl değerlendirildiği ve Sisteme giriş için dikkate alınacak kriterlerin önem derecelerini belirlemeye çalışmıştır. Yapmış olduğu analizler sonucunda ankete katılan farklı demografik özelliklerdeki akademik personel için farklılık göstermektedir. Bütün akademisyenlere göre, kriterler önem derecelerine göre şu şekilde sıralanmıştır; işletme adı, risk seviyesi, dönem katkı payı, idari masraflar ve fon kesintileri olarak belirlenmiştir. (Saraçlı, 2004 : 76)

Özer ve Çınar, araştırmalarında vakıf üniversitesinin akademik personelinin bireysel emeklilik sistemine bakış açısını değerlendirmişlerdir. Sonuçlar, yaş, cinsiyet, çalışılan süre, gelir seviyesi gibi değişkenler ile sisteme bakış açısı itibariyle anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir. (Özer ve Çınar 2012: 75-88)

Yemez ve Akdoğan 2019 yılında yaptıkları çalışmada harcama sahiplerinin bireysel emeklilik sistemi satın alma niyeti ve satın alma davranışlarının demografik niteliklere göre farklılıkları analiz edilmiştir.Çalışma bulgularına göre Sivas’taki tüketicilerin bireysel emeklilik satın alma eğilimi, banka çeşidi ve aracı şekline göre, satın alma davranışları ise aylık kazanç, meslek çeşidi, banka çeşidi, aracı şekli ve BES sahipliğine göre istatistik anlamda farklılık göstermektedir. (Yemez ve Akdoğan 2019: 104)

Çetin ve Sevuktekin, 2015 yılındaki çalışmalarında Bursa’daki bireylerin Bireysel Emeklilik Sistemine giriş kararlarını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaç edinmişlerdir. Bu amaçla basit rassal örnekleme yöntemi ile bireylerin emeklilik için planlarının ve sistem için düşüncelerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Dört etmenin, kişilerin sisteme giriş kararlarında etkin olduğu ortaya konmuştur. Bu etmenler; medeni hal, riske karşı duyarlılık, finansal bilgi seviyesi ve fertlerin yatırım/harcama düzeyleridir. (Çetin ve Sevuktekin 2015:171)

İngiltere’de 2013 yılında, 2008 yılında kullanılmış olan Genel Yaşam Şekli Araştırması (GLF)’sı kullanılarak yapılan araştırma sonuçlarına göre eğitimsel kazanımlar, gelir, meslek grubu, tam zamanlı / yarı zamanlı durum, her hangi bir bağlı çocuklara sahip olması gibi çeşitli özelliklerin kadınların bireysel emekliliğe erişiminde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir.(Foster and Smetherham 2013: 197).

Eryılmaz 2019 yılında yapmış olduğu çalışmada Samsun ilinde kamu ve özel sektörde çalışan bireylere anket uygulamış ve anket sonucunda ise bireysel emeklilik sistemine girerken cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışılan sektör ve çalışılan süre arasında olumlu bir bağlantı saptamıştır. (Eryılmaz, 2019)

Ceylan, Gürsev ve Bulkan, 2017 yılındaki çalışmalarında veri madenciliğinin önemli yöntemlerinden biri olan kümeleme analizi ile bireysel emeklilik sektöründe faaliyet gösteren bir şirkete dahil olan müşterilerin demografik, sosyal,kültürel bilgileriyle birlikte ödeme ve tasarruf bilgilerine göre 3 farklı sınıfa ayrılarak analiz etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların tasarruf yapma kararlarını direkt etkileyen önemli faktörlerin üç sınıf için de kalkınmışlık, öğrenim düzeyi, ödeme şekli ve cinsiyet unsurudur(Ceylan, Gürsev ve Bulkan, 2017: 484).

4.ARAŞTIRMA METODU

4.1. Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Şanlıurfa İlindeki Yatırımcıların Bireysel Emeklilik Yatırım Fonlarına Karşı Tutumlarının Analizi adlı bu çalışmamın amacı, Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) hakkında bilgi sunmak ve bunun yanında Türkiye’nin Şanlıurfa ilindeki yatırımcıların Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) ile ilgili olarak ne derece etkin katılım sağladığını incelemektedir. Bu araştırmanın önemi ise Şanlıurfa ilinde yaşayan bireylerin bilinçli bir şekilde yatırıma yönlendirilmesine fayda sağlamaktır. Bireysel Emeklilik Sistemi bilincini topluma kazandırmaya yardımcı olabilmektir.

4.2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Anket çalışmasında kullanılan seçim kümesi, Şanlıurfa ilinde yaşayan lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine haiz olan farklı meslek gruplarından oluşan rassal 50 kişilik karma bir popülasyon grubudur. Bu çalışmada kullanılan anket soruları bireysel olarak oluşturulmuş ve bu sorular oluşturulurken internetten ve çeşitli bireysel emeklilik şirketlerinin anket sorularından esinlenerek geliştirilmiştir.(www.allianz.com.tr, <http://www.anadoluhayat.com.tr>,<http://avivasa.com.tr>. erişim tarihi.28.02.2017)

Katılımcıları tanımlayan bilgiler bu bölümdeki istatistiksel sunum için aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır;

Cinsiyet: Erkek-Kadın; Yaş: 18-25, 25-35, 35-45, 45-56, 56 ve üzeri; Çalışma Durumu: Öğrenci, Öğretmen, Memur, Bankacı, Memur, Doktor, Avukat, Muhasebeci, İşçi, Ev Hanımı, Diğer; Ortalama Aylık Gelir: 750-1000, 1000-1500, 1500-2000, 2000 ve üstü; Eğitim Durumu: İlköğretim, Lise, Lisans, Yüksek Lisans

4.2.1. Ki-Kare Bağımsızlık Analizi

İstatistiksel anlamlılık testlerinden en yaygın olarak kullanılan ki-kare (PearsonChi-Square) bağımsızlık testi, daha çok kategorik gözlemler olmak üzere sürekli değişkenlerin analizinde kullanılan bir yöntemdir. Ki-Kare; iki değişken arasında fark olup olmadığını anlamaya yarayan non-parametrik bir testtir. Bu yöntem iki değişken arasında istatistiksel bağımlılık olup olmadığını belirler. Her iki değişkenin kategorileri detayında veri setine dayalı olarak belirlenen hücre frekansı ‘gözlenen’ ile o frekans için belirlenen ‘beklenen’ değer oluşturduğu test istatistiğinin anlamlılığının belirlenmesi ile aşağıda tanımlanan hipotezin geçerliliğinin ölçülmesi amaçlanır; Ki-kare analiz yöntemi sadece ilişkilerin saptanmasında değil, aynı zamanda değişkenler arasındaki farklılıkların belirlenmesinde de kullanılmaktadır. Ki-kare analiz yöntemi frekans dağılımları üzerinden işlem yapan bir analiz yöntemidir.

İki değişkenin birbirlerinden bağımsız olması aralarında bir ilişkinin bulunmadığı anlamına gelir. "Ki-kare" testi değişkenlerin bağımsızlığını ölçmede yaygın olarak kullanılır. Öte yandan "Ki-kare" analiz yöntemi iki değişken arasındaki ilişkinin şiddeti konusunda oldukça sınırlı bilgi verir. Gözlenen "Ki-kare" değerinin büyüklüğü sadece modelin veriye uyumunun bir göstergesi değildir. Bu değer örnek hacminden de etkilenmektedir. Bu nedenle "Ki-kare" analiz yöntemiyle ilgili olarak bilinmesi gereken en önemli özellik serbestlik derecesidir. Serbestlik derecesi arttıkça "Ki-kare" testi normal dağılıma benzemeye başlar. Ayrıca "Ki-kare" değeri serbestlik derecesine bağlı olduğundan, analizde yer alan gözlem sayısı arttıkça "Ki-kare"

değeri de artar. Sonuçta anlamlı farklılıkların varlığına ilişkin işaretler elde etme olasılığı da artar. Ki-kare analiz yönteminde Ho (sıfır hipotezi) olarak değişkenler arasında ilişki yoktur varsayımı öne sürülür. Aslında "Ki-kare" analiz yöntemi iki değişken arasında sistematik bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemeye yardımcı eder. Yani "Ki-kare" analiz yöntemi bir çapraz tabloda yer alan değişkenler arasındaki gözlenen ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır. Bu çalışmada bireysel emeklilik sistemine üye olma ile diğer değişkenler analiz edilmiştir.

H0; Değişken X ve Değişken Y birbirinden bağımsızdır.

H1; Değişkenler birbirinden bağımsız değildir.

Sütun ve satır sayılarına göre belirlenen serbestlik bir Ki-Kare dağılımına sahip olan test istatistiğinin seçilen anlamlılık düzeyine (a) göre belirgin olması durumunda sıfır hipotezi reddedilerek, iki değişken arasında anlamlı bir bağımlılığın olduğu belirlenir. Kategorik gözlemlere sahip olan veri seti, ankette yer alan ve seçenekler sunularak sınıflandırılmış cevapları içermektedir. Bağımlılık analizleri SPSS programıyla yapılmış olup sonuçlar aşağıda bulunan tablolarda sunulmaktadır.

4.3. Anket Sonuçlarına İlişkin Değerlendirmeler

Bireysel emeklilik sistemine girmeyi etkileyen faktörlerin ki-kare bağımsızlık analizine göre yapılan değerlendirme sonucunda aşağıdaki tablolarda bulunan sonuçlara ulaşılmıştır.

4.3.1. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma-Cinsiyet Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 1: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olan Bireylerin Cinsiyet Dağılımı ve Ki-kare Analizi

	Cinsiyet				
	Erkek		Kadın		Toplam
Evet	4		11		15
Hayır	16		19		35
Toplam	20		30		50
Ki-Kare Testi	Değer	df	P değeri (Asymp. Sig. 2-sided)	P değeri (ExactSig. 2-sided)	P değeri(ExactSig. 1-sided)
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	1,587302	1	0,207712		
Süreklilik Değişkeni	0,892857	1	0,344704		
Olasılık Oranı	1,640868	1	0,200206		
Fisher'ın Kesin Ki-Kare testi				0,345094	0,172865
Doğrusal Bağlantı	1,555556	1	0,212317		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır				
B	0 cells (,0%) Gözlenen değer 5. Minimum beklenen değer 6,00.				

Bireysel emeklilik sistemine girmeyi etkileyen faktörlere ki-kare analizi uygulandığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak herhangi bir ilişki elde edilememiştir. Yani cinsiyetin bireysel emeklilik sistemine üye olmada etkisi yoktur.

Öte yandan ki-kare çapraz tablolar analizi uygulamasına tabi tuttuğumuzda erkeklerin %20'nin bireysel emeklilik sistemine üye olduklarını görürken %80'nin bireysel emeklilik sistemine üye olmadıkları kadınların

ise %37'sinin bireysel emeklilik sistemine üye olduklarına rastlarken %63'ünün sisteme üye olmadıkları görülmüştür. Bu örneklemeden yola çıkıldığında da ki-kare çapraz tablolar analizinde de bireysel emeklilik sistemine üye olma ile cinsiyet arasında bir istatistiksel olarak herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

4.3.2. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma- Eğitim Durumu Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 2: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Bireylerin Eğitim Düzeyleri ve Ki-kare Analizi

	Eğitim		
	Üniversite	Lisansüstü	Toplam
Evet	10	5	15
Hayır	24	11	35
Toplam	34	16	50

Ki-Kare Testi	Değer	df	P değeri Asymp. Sig. (2- sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1- sided)
	0,017507	1	0,894736		
	0	1	1		
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	0,017436	1	0,894948		
Süreklilik Değişkeni				1	0,572041
Doğrusal Bağlantı	0,017157	1	0,895788		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır.				
B	1 cells (25,0%) Gözlenen değer 5. Minimum beklenen değer 4,80.				

uygulandığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile eğitim durumu arasında herhangi bir istatistiksel ilişki ortaya çıkmamıştır. Yapılan bireysel emeklilik sistemine üye olma ile eğitim durumu arasında ki-kare çapraz analizi sonucunda da üniversite mezunlarından %30'u bireysel emeklilik sistemine üye iken %70'i bireysel emeklilik sistemine üye olmadığı görülmektedir. Ayrıca lisansüstü eğitimi olan kişilerden ise %32'si sisteme girmişken %68'i sisteme girmemiştir.

4.3.3. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma – Tercih Edilen Para Birimi Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 3: Bireysel Emekliliğe Üye Olabilecek Katılımcıların Tercih Ettikleri Para Birimi

	Yatırılan Para Birimi		Toplam
	TL	Yabancı Döviz Kuru	
Evet	7	8	15
Hayır	27	8	35
Toplam	34	16	50

Bireysel emeklilik sistemine girmeyi etkileyen faktörlere ki-kare analizi uygulandığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile yatırılan para birimi cinsi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca yapılan ki-kare çapraz tablolar analizi ışığında da sisteme üye olanlardan %20'lik kısmı TL'den yana birikimlerini değerlendirirken %80'lik kısmı TL'yle yatırım yapıp sisteme üye olmamışlardır. Yabancı paraya yatırım yapan %50'lik kişi topluluğu sisteme üye iken yine %50'lik kişi topluluğu ise sisteme üyeliği seçmemiştir. Bireysel emeklilik sistemine girmeyi etkileyen faktörleri Lojistik Regresyon Analizi uygulanmıştır. Analizde bağımlı değişken olarak bireysel emeklilik sistemine üye olup olmama durumu kabul edilmiştir. Uygun görülen değişkenler analize uygun hale getirilmiştir.(Cinsiyet, medeni durum, ortalama aylık gelir, herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olup olmama, düzenli tasarruf yapıp/yapmama durumu, uzman kişilerden destek alma, sistemin özelliklerini bilip/bilmeme, yatırılmak istenen para birimi cinsi, yatırılmak istenen para birimi tutarı). Analiz sonuçlarına göre ortalama aylık gelir, sistemin özelliklerini bilip/bilmeme, yatırılmak istenen

para birimi cinsi ve yatırılmak istenen tutarın bireysel emeklilik sistemine üye olmakla ilgili anlamlı bir ilişkileri olabileceğini belirlenmiştir. Ancak modelin son aşamasında incelenen hiçbir değişkenin bireysel emeklilik sistemi ile ilgili anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.4. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma- Yatırıma Yönlendirilmeyi Tercih Ettikleri Tutar Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 4: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Bütçelerine Uygun Şekilde Tercih Ettikleri Tutarlar ve Ki-kare analizi

	İKİYÜZ TL ALTI	İKİYÜZ TL ÜSTÜ	TOPLAM
Evet	13	2	15
Hayır	26	9	35
Toplam	39	11	50

Ki-Kare Testi	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	0,937951	1	0,332805		
Süreklilik Değişkeni	0,3552	1	0,551184		
Olasılık Oranı	1,00726	1	0,31556		
Fisher'ın Kesin Testi				0,467583	0,283364
Doğrusal Bağlantı	0,919192	1	0,337687		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır.				
B	1 cells (25,0%) Gözlenen değer 5. Minimum beklenen değer 3,30.				

yapıldığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile yatırılmak istenilen tutar arasında istatistiksel anlamda ilişki bulunmuştur. Bireysel emeklilik sistemine girmek isteyen kişilerin bütçelerine uygun şekilde yatırım tutarları olursa sisteme üye olmayı seçmektedirler. Bu bağlamda iki yüz TL ve altı yatırım tutarları kişileri olumlu yönde etkilerken iki yüz TL ve üstü tutarlar bireyleri olumsuz yönde etkilemektedirler. Yapılan analizde ki-kare çapraz tablolar analizi doğrultusunda da bireysel emeklilik sistemine girenlerin%33'ü iki yüz TL ve altı yatırım yaparken %67'si iki yüz TL ve üstü yatırım yapmaktadır. Sisteme üye olmayanlardan %18'i herhangi bir şekilde iki yüz TL ve altı yatırım yaparken %72'si iki yüz TL ve üstü yatırımını değerlendirmektedir.

4.3.5. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma – Medeni Durumu Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 5: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Medeni Halleri ve Ki-kare Analizi

	Medeni Durum		Toplam		
	Evli	Bekar			
Evet	10	5	15		
Hayır	18	17	35		
Toplam	28	22	50		
Ki-Kare Testi	Değer	df	P Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	0,989487	1	0,319868		
Süreklilik Değişkeni	0,467687	1	0,494053		
Olasılık Oranı	1,005828	1	0,315904		
Fisher'ın Kesin Testi				0,367329	0,248391
Doğrusal Bağlantı	0,969697	1	0,324756		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır.				
B	0 cells (,0%) Gözlenen değer 5. Minumum beklenen değer 6,60.				

Bireysel emeklilik sistemini etkileyen faktörlere ki-kare analizi yaptığımızda bireysel emeklilik sistemine üye olma ile medeni durum arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır. Diğer taraftan bireysel emeklilik sistemine üye olma ile medeni durum arasındaki ki-kare çapraz tablolar analizi sonucunda ise evlilerin %36'sının sisteme üye olduğunu görürken %64'ünün sisteme üye olmadığını bekârlardan ise %23'ünün sisteme üye olmalarını tespit ederken %77'sinin bireysel emeklilik sistemine üye olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.6. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma - Aylık Gelir Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 6: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Aylık Gelirleri

	Aylık Gelir		Toplam		
	1500üstü	1500altı			
Evet	13	2	15		
Hayır	20	15	35		
Toplam	33	17	50		
Ki-Kare Testi	Değer	df	P Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	4,078601	1	0,04343		
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	2,869026	1	0,090299		
Olasılık Oranı	4,519746	1	0,033506		
Fisher'ın Kesin Testi				0,055531	0,041277
Doğrusal Bağlantı	3,997029	1	0,045581		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır				
B	0 cells (,0%) Gözlenen değer 5. Minumum beklenen değer 5,10.				

Bireysel emeklilik sistemine üye olmayı etkileyen faktörlere ki-kare analizi yaptığımızda bireysel emeklilik sistemine üye olma ile aylık gelir arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıktığımızda anlaşılıyor ki bireylerin ortalama aylık gelirleri bireysel emeklilik sistemine üye olmayı etkilediği görülmektedir. Aylık gelirleri 1500 TL ve üstü bireyler sisteme üye olurken 1500 TL ve altı ortalama aylık gelire sahip olan bireyler bireysel emeklilik sistemine kayıt yaptırmamışlardır. Ayrıca ki-kare çapraz tablolar analizi sonucunda da ortalama aylık gelirleri 1500 ve üstü olanlardan %30'u sisteme üye iken %70'i sistemde üyelikleri yoktur.

4.3.7. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma-Sosyal Güvenlik Sistemine Bağlı Olma Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 7: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Sosyal Güvenlik Sistemine Bağlı Olma Sebepleri ve Ki-kare analizi

	Sosyal Güvenlik Sistemine Bağlı Olmanın Nedenleri			
	Sabit Gelir	Güvence	Sağlık	Toplam
Evet	11	2	2	15
Hayır	14	9	12	35
Toplam	25	11	14	50
Ki-Kare Testi	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)	
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	4,711194	2	0,094837	
Olasılık Oranı	4,875618	2	0,087352	
Doğrusal Bağlantı	4,144888	1	0,04176	
Geçerlilik Katsayısı	50			
A	2 cells (33,3%) Gözlenen değer 5. Minumum beklenen değer 3,30			

Bireysel emeklilik sistemine üye olmayı etkileyen faktörlere ki-kare analizi yapıldığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile bir sosyal güvenlik sistemine bağlı olmanın nedenleri arasında ilişki aranmıştır ve bulgular ışığında bir istatistiksel ilişkiye rastlanmamıştır. Ayrıca bu bulgulara ki-kare çapraz tablolar analizi uygulaması da yapılmıştır. Bunun sonucunda da sabit gelire sahip olma nedenini seçenlerden %22'si sisteme üye iken güvenceye ve sağlığa önem verenlerin %4'ü sisteme üye olmuşlardır. Yine sosyal güvenlik sistemine bağlı olma nedenleri arasında sabit geliri seçenlerden %28'i sisteme kayıtlı değilken güvence ve sağlık nedenlerini seçenler sırasıyla %22 ve %28'lik bireylerinde sisteme kayıtlı olmadığı tespit edilmiştir.

4.3.8. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma-Tasarruf Yapma Durumu Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 8: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Tasarruf Yapma Durumları

Tasarruf Yapma Durumu		
Evet	Hayır	Toplam
7	8	15
15	20	35
22	28	50

Ki-Kare Testi	Değer	df	P Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
Pearson'ın Ki-kareli Sınaması	0,061843	1	0,803606		
Sürekli Değişkeni	0	1	1		
Olasılık Oranı	0,061713	1	0,803808		
Fisher'ın Kesin Testi				1	0,522651
Doğrusal Bağlantı	0,060606	1	0,805541		
Geçerlilik Katsayısı	50				
A	Yalnızca bir tablo için hesaplanır				
B	0 cells (,0%) hGözlenen değer 5. Minumum beklenen değer 6,60.				

uygulandığında bireysel emeklilik sistemine üye olma ile her ay düzenli olarak tasarruf yapma arasında istatistiksel anlamda bir ilişki bulunamamıştır. Ki-kare çapraz tablolar analizi sonuçlarına göre ise düzenli tasarruf yapanların %33'ü bireysel emeklilik sistemine üye iken %67'si sisteme üye değildir. Ayrıca tasarruf yapanlardan %28'i sisteme üye değilken tasarruf yapmayanlardan %62'si sisteme kayıtlı değildir. Ayrıca ki-kare çapraz tablolar analizi yaptığımızda sisteme üye olanlardan %30'u uzman kişilerden destek alırken %70'i uzman kişilerden destek almadan sisteme üye olmuştur. Yine %30'luk bir kesim uzman kişilerden destek alarak sisteme üye olurken %70'lik bir kesimse hem uzman kişilerden destek almayı reddetmekte hem de sisteme üye olmamaktadır.

4.3.9. Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olma-Sosyal Güvenlik Kurumuna Bağlı Olma Durumu Çapraz Analiz Sonuçları

Tablo 9: Bireysel Emeklilik Sistemine Üye Olabilecek Katılımcıların Sosyal Güvenlik Kurumuna Bağlı Olma Durumları

	Sosyal Güvenlik Kurumuna Bağlı Olma Durumu		TOTAL
	SSK	DİĞER	
Evet	11	4	15
Hayır	23	12	35
TOPLAM	34	16	50

Bireysel emeklilik sistemini etkileyen faktörlere ki-kare analizi yapıldığında, bir kuruma bağlı olup olmama durumu bireysel emeklilik sistemine üye olma durumunu etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan yapılan analizde ki-kare çapraz tablolar analizi sonucunda ise SSK'ya bağlı bulunanlardan %33'ü bireysel emeklilik sistemine üye iken %67'si bireysel emeklilik sistemine üye değildir. Ayrıca diğer kurumlara bağlı bulunanlardan %25'i sisteme üye iken %75'i bireysel emeklilik sistemine üye değildir.

4.3.10. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 10: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sayı	Yüzde(%)	Medeni Durum	Sayı	Yüzde (%)	Ortalama Aylık Gelir	Sayı	Yüzde (%)
Erkek	20	40	Evli	28	56	750-1000	12	24
Kadın	30	60	Bekâr	22	44	1000-1500	5	10
						1500-2000	11	22
						2000 ve Üstü	22	44
Toplam	50	100	TOPLAM	50	100	Toplam	50	100

Tablo 10'a göre, ankete katılan kişilerin cinsiyetleri incelendiğinde; katılımcıların %60'nun kadın; %40'ının da erkek olduğu görülmektedir. Bu sebeple anket çalışmasına katılan kişilerin çoğunluk olarak kadın olması dikkat çekmektedir. Tablo 10'a göre, medeni durumları incelendiğinde katılımcıların %56'nın evli, %44'ünün ise bekâr olduğu belirlenmiştir. Bireylerin yarısından fazlasının evli olduğu dikkat çekmektedir. Tablo 10'a göre, ortalama aylık gelirleri incelendiğinde katılımcıların, %24'ünün 750-1000 TL, %10'unun 1000-1500 TL, %22'sinin 1500-2000 TL ve son olarak %44'ünün 2000 TL ve üstü olduğu tespit edilmiştir. 2000 TL ve Üstü alan katılımcıların çoğunlukta olması dikkat çekmektedir.

Tablo 11: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Yaş Aralığı	Yüzde	Sayı	Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Meslek	Sayı	Yüzde (%)
18-25	14%	7	İlköğretim	2	4	Öğrenci	4	8
25-35	48%	24	Lise	7	14	Öğretmen	3	6
35-45	22%	11	Üniversite	31	62	Memur	8	16
45-56	14%	7	Yüksek Lisans	7	14	Doktor	5	10
56-üzeri	2%	1	Doktora	3	6	Avukat	4	8
						Muhasebeci	14	28
						Ev Hanımı	4	8
						Diğer	8	16
Toplam	100%	50	Toplam	50	100	Toplam	50	100

Tablo 11'e göre yaş aralıkları incelendiğinde katılımcıların; %14'ünün 18-25, %48'inin 25-35, %22'sinin 35-45, %14'ünün 45-56 ve son olarak %2'sinin ise 56 ve üzeri yaş gruplarında yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin 25-35 yaş arası çoğunlukta olması dikkat çekmektedir. Tablo 11'e göre, ankete katılan katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde katılımcıların; %4'ünün ilköğretim mezunu, %14'ünün lise mezunu, %62'sinin Üniversite mezunu, %14'ünün Yüksek Lisans ve son olarak %6'sının da Doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlasının üniversite mezunu olması dikkat çekmektedir. Tablo 11'e göre, ankete katılan katılımcıların meslekleri incelendiğinde katılımcıların; %8'i öğrenci, %6'sı öğretmen, %16'sı memur, %10'u doktor, %8'i avukat, %28'i muhasebeci, %8'i ev hanımı ve son olarak diğer gruplamasında ki meslek grubundan ise %16 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların meslekler gruplarından ağırlıklı olarak %28'le muhasebeci olması dikkat çekmektedir.

4.11. Sosyal Güvenlik Sistemi ile İlgili Sorular

Tablo 12: Katılımcıların Bağlı Oldukları Sosyal Güvenlik Kurumları Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
SSK	34	68
Bağ - Kur	5	10
Emekli Sandığı	7	14
Herhangi Bir Sandığa Bağlı Değilim	4	8
TOPLAM	50	100

Tablo 12'ye göre, hangi sosyal güvenlik sistemine bağlı olduklarının incelemesinde katılımcıların; %68'nin SSK'lı, %10'unun Bağ – Kur'lu, %14'ünün Emekli Sandığına üye olduğu ve son olarak da %8'inin de herhangi bir sandığa bağlı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların salt çoğunluğunun SSK'ya bağlı olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 13: Katılımcıların Bağlı Buldukları Sosyal Güvenlik Kurumlarına Karşı Yeterlilik Düşüncelerinin Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Düşünüyorum	5	10
Düşünüyorum	14	28
Şu Anda Kesin Bir Fikrim Yok	21	42
Düşünmüyorum	8	16
Kesinlikle Düşünmüyorum	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 13'e göre, ankete katılan katılımcılara bağlı oldukları sosyal güvenlik sisteminin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılanmadığı sorulduğunda ise katılımcıların; %10'unun kesinlikle katılmak istediği, %28'inin düşündüğü, %42'sinin kararsız olduğu, %16'sının düşünmediği ve son olarak %4'ünün de kesinlikle düşünmediği tespit edilmiştir.

Soruya verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların yarısına yakının kararsız olduğu bağlı buldukları sosyal güvenlik sisteminin gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığını bilmediği dikkat çekmektedir.

Tablo 14: Katılımcıların Sosyal Güvenlik Kurumuna Gereksinim Duyma Nedenleri Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
Emeklilik Yaşamında Sabit Bir Gelir Sağlaması	25	50
Eş ve Çocuklarını İçin Güvence Sağlaması	11	22
Sağlık İhtiyaçlarının Karşılanması	14	28
TOPLAM	50	100

Tablo 14'e göre, ankete katılan katılımcılara sosyal güvenlik sistemine bağlı olmalarının en önemli nedeni 3 seçenek halinde sunulmuş ve kendilerine yakın gördüğünü bir seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Katılımcıların yarısı sorulan soruya, emeklilik hayatında sabit bir gelirin olmasını istediği için, %22'sinin eşine ve çocuklarına güvence sağlaması nedeni ile ve son olarak %28'inin ise sağlık gereksinimlerini karşılaması için bağlı oldukları ifade etmişlerdir. Soruya ilişkin cevaplara bakıldığında katılımcıların yarısının sosyal güvenlik sistemine bağlı olmalarının en önemli nedeninin emeklilik yaşantılarında sabit bir gelirin olması istekli olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 15: Katılımcıların Bağlı Buldukları Sosyal Güvenlik Kurumlarının Fayda Sağlayıp Sağlamayacağına Göre Beklenti Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle İnanıyorum	7	14
İnanıyorum	14	28
Kesin Bir Fikrim Yok	19	36
İnanmıyorum	9	18
Kesinlikle İnanmıyorum	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 15'a göre, ankete katılan katılımcılara sosyal güvenlik sisteminden elde edecekleri gelirin çocuklarına fayda sağlayıp sağlamayacağı sorusu sorulduğunda katılımcıların, %14'ünün kesinlikle inandığı, %28'inin inandığı, %38'inin net bir fikri olmadığı, %18'inin inanmadığı ve son olarak da %2'sinin kesinlikle inanmadığı tespit edilmiştir. Soruya ilişkin cevaplara bakıldığında katılımcıların %38'inin sosyal güvenlik sisteminden elde edecekleri gelirin çocuklarına faydalı olacağı hususunda kararsız oldukları dikkat çekmektedir.

Tablo 16: Katılımcıların Sosyal Güvenlik Kurumlarından Emekli Olma Yaşı ve Yatırdıklarını Alma İmkânı Verildiğinde Yapmak İstediklerinin Analizi

Sistemden emekli olma yaşı kaç olmalı	Sayı	Yüzde (%)	Yatırdıklarını Alma İmkânı Verildiğinde Yapmak İstedikleri	Sayı	Yüzde (%)
45-50	17	24	Hemen Paramı Alırım	13	26
51-55	20	40	Kararsızım	6	12
56-60	11	22	Kesinlikle Almam. Sosyal Güvenlik Benim İçin Güvencedir	31	62
61-65	2	4			
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 16'ye göre, ankete katılan bireylere ülkemizde sosyal güvenlik sisteminden emekli olma yaşının kaç olması gerektiği sorulduğunda katılımcıların, %34'ü 45-50, %40'ı 51-55, %22'si 56-60 ve son olarak %4'ü de 61-65 yaş aralığında olmalı cevaplarının verildiği tespit edilmiştir. Soruya ilişkin cevaplara bakıldığında katılımcıların %34'ünün sosyal güvenlik sisteminden emekli olma yaşının 45-50 yaş arasında olması gerektiği cevabı dikkat çekmektedir.

Tablo 16'ye göre, ankete katılan katılımcılara sosyal güvenlik kurumlarına yatırdığınız tutarları geri alabileceğini öğrendiğinizde ne yapardınız sorusu sorulduğunda katılımcıların, %26'sının hemen parasını alacağı, %12'sinin kararsız olduğu ve son olarak da %62'sinin kesinlikle almayacağı tespit edilmiştir. Soruya ilişkin cevaplara bakıldığında katılımcıların salt çoğunluğunun sosyal güvenlik sistemine yatırılan tutarları geri alma imkânı verildiğinde kesinlikle almayacağı sosyal güvenlik sisteminin güvence olduğu cevabı dikkat çekmektedir.

Tablo 17: Katılımcılara Tercih Ettikleri Emeklilik Maaşı Sorulduğunda Verilmiş Olan Cevapların İstatiksel Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
500-1000	0	0
1000-1500	7	14
1500-2000	18	36
2000 VE ÜZERİ	25	50
TOPLAM	50	100

Tablo 17'ye göre, ankete katılan bireylere emeklilik dönemlerinde ne kadar maaş alsalar rahat edebilecekleri sorulduğunda katılımcıların, hepsi 500-1000 TL arasında bir tutarın yeterli olmadığını ifade ederken, %14'ü 1000-1500 TL, %36'sı 1500-2000 TL, %50'si ise 2000 TL üzerinin yeterli olacağı görüşünü belirtmişlerdir. Sorulan soruya ilişkin cevaplara bakıldığında katılımcıların yarısının emeklilik dönemlerinde 2000 TL ve üzeri bir tutarın yeterli olacağını belirtmeleri dikkat çekmektedir.

Tablo 18: Katılımcılara Bağlı Buldukları Sosyal Güvenlik Kurumundan Bekledikleri Emeklilik Maaşlarını Alabilme Beklentilerinin İstatiksel Analizi

Emeklilik Maaşlarını Alabilme Beklentileri	Sayı	Yüzde (%)	Düzenli Olarak Tasarrufta Bulunabilme	Sayı	Yüzde (%)	Birikimlerini Değerlendirme	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle Hayır	5	10	Evet	22	22	Altın Alırım	25	50
Hayır	12	24	Hayır	28	28	Döviz Yatırım	13	26
Emin Değilim	27	45	TOPLAM	50	50	Gayrimenkul Alırım	10	20
Evet	5	10				Hisse Senedine Yatırım	0	0
Kesinlikle Evet	1	2				Hazine Bonusu/Devlet Tahvili Alırım	2	4
TOPLAM	50	100				TOPLAM	50	100

Tablo 18'e göre, ankete katılan bireylere bağlı oldukları sosyal güvenlik kurumundan bekledikleri emeklilik maaşlarını almalarının mümkün olup olmadığı beşli likert ölçeğiyle sorulduğunda katılımcıların, %10'u kesinlikle hayır, %24'ü hayır, %54'ü kararsız, %10'u evet ve son olarak %2'si kesinlikle evet dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların yarısının sosyal güvenlik kurumlarından beklenen emekli maaşlarının alıp almayacağı hususunda kararsız olmaları dikkat çekmektedir. Tablo 18'e göre, ankete katılan bireylere her ay düzenli olarak tasarrufta bulunup bulunmadığı sorulduğunda katılımcıların %44'ü evet ve %56'sı hayır dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların %56'sının her ay düzenli olarak tasarrufta bulunmayacağı dikkat çekmektedir. Tablo 18'e göre, ankete katılan bireylere birikimlerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda katılımcıların, %50'sinin Altın, %26'sının Döviz, %20'sinin Gayrimenkul ve %4'ünde Hazine Bonusu alacağı tespit edilmiştir. Katılımcıların birikimlerinin yarısını altın olarak değerlendireceği dikkat çekerken hiç birinin hisse senedi yatırımında bulunmayacağı da dikkat çekmektedir.

Tablo 19: Katılımcıların Uzman Kişileri Tercih Edilebilirliği ve Sistemini Nerden Duydukları

Uzman Kişileri Tercih Edilebilirliği	Sayı	Yüzde (%)	Sistemi Nerden Duydukları	Sayı	Yüzde (%)
Evet	13	26	Televizyon	12	24
Hayır	37	74	Arkadaşımdan	8	16
TOPLAM	50	100	Acenteden	1	2
			Bireysel Emeklilik Aracısından	8	16
			Bankadan	21	42
			TOPLAM	50	100

Tablo 19'a göre, ankete katılan bireylere yatırımlarını değerlendirmeleri hususunda uzman kişilerden destek alıp almayacağı sorulduğunda katılımcıların, %26'sının evet, kalan %74'ünün de hayır dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının yatırımlarını değerlendirmede uzman kişilerden destek istememeleri dikkat çekmektedir. Tablo 19'a göre, ankete katılan katılımcılara bir önceki soruyla bağlantılı olarak verdikleri cevap evet ise bireysel emeklilik sistemini nereden duydukları sorulmuştur. Bireysel emeklilik sistemini ankete katılan katılımcıların, %24'ü televizyondan, %16'sı arkadaşından, %2'si acenteden, %16'sı bireysel emeklilik aracısından ve geriye kalan %42'si de bankadan duydukları tespit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların çoğunun bireysel emeklilik sistemini bankadan duymaları dikkat çekmektedir.

Tablo 20: Katılımcıların Risk Tanımı, Sistemi Daha Önce Duyup Duymadıklarının Analizi

Risk Tanımı	Sayı	Yüzde (%)	Sistemi Daha Önce Duyup Duymama	Sayı	Yüzde (%)
Risk Almam	17	34	Evet	47	94
Az Risk Alabilirim	17	34	Hayır	3	6
Risk Alırım	11	22			
Çok Fazla Risk Alırım	5	10			
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 20'ye göre, ankete katılan yatırımcılara aldıkları risk tanımının ne olduğu sorulduğunda katılımcıların, %34'ünün risk almam, %34'ünün az risk alabilirim, %22'si risk alırım ve son olarak da %10'unun çok fazla risk alırım dediği görülmektedir. Katılımcıların yatırımları için risk tanımı yapılması istendiğinde %34'ünün risk alırım ve az risk alırım dediği dikkat çekmektedir. Tablo 20'ye göre, ankete katılan bireylere, bireysel emeklilik sistemini daha önce hiç duyup duymadıkları sorulduğunda katılımcıların, %94'ünün evet geri kalan %6'sının da hayır dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların neredeyse tamamının bireysel emeklilik sistemini daha önce duymalarından ziyade %6'luk kesimin daha önce hiç duymaması dikkat çekmektedir.

Tablo 21: Katılımcılara Bireysel Emeklilik Sistemi, Sisteme Üye Olma ve Sistemin Özellikleri Hakkındaki Görüşleri

Bireysel Emeklilik Sisteminden Nedir	Sayı	Yüzde (%)	Sisteme Üye Olma	Sayı	Yüzde (%)	Sistemin Özellikleri	Sayı	Yüzde (%)
Ek Bir Emeklilik Aracı	13	26	Evet	15	30	Bilmiyorum	21	42
Tasarruf Aracıdır	18	36	Hayır	35	70	Biraz Bilgi Sahibiyim	19	38
Aile İçin Güvence	1	2	TOPLAM	50	100	Yeterince Biliyorum	10	20
Gelecek İçin Güvencedir	18	36						
TOPLAM	50	100				TOPLAM	50	100

Tablo 21'e göre, ankete katılan bireylere emeklilik sisteminden anladığınız nedir sorusu sorulmuş ve verilen dört seçenekten birini işaretlemeleri istenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda, %26'sı sistemi ek bir emeklilik aracı olarak görmüş, %36'sı sistemi tasarruf aracı olarak görmüş, %2'si sistemi aile için güvence olarak görmüş ve son olarak da katılımcıların %36'sı sistemi gelecek için güvence olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %36'sının bireysel emeklilik sistemini bir tasarruf aracı olarak görmeleri dikkat çekmektedir. Tablo 21'ye göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sistemine üye olup olmadıkları sorulduğunda, katılımcıların; %30'u evet derken %70'inin hayır dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların salt çoğunluğunun emeklilik sistemine üye olmaması dikkat çekmektedir. Tablo 21'e göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sisteminin özelliklerini bilip bilmediği sorulduğunda katılımcıların; %42'si bilmiyorum, %38'i biraz bilgi sahibi ve son olarak %20'sinin ise yeterince biliyorum dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların %42'sinin bireysel emeklilik sisteminin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaması ve %38'inin de yeterince bilgi sahibi olmaması dikkat çekmektedir.

Tablo 22: Katılımcılara Bireysel Emeklilik Sisteminin En Önemli Avantajı ve Sistemden Emekli Olma Şartı Hakkındaki Edindikleri Bilgiler Sorulduğunda Verilmiş Olan Cevaplar

Sistemin En Önemli Avantajı	Sayı	Yüzde (%)	Sistemden Emekli Olma Şartı Hakkındaki Edindikleri Bilgiler	Sayı	Yüzde (%)
Vergi Avantajı	2	4	10 Yıl Düzenli Yatırım Yapma	20	40
Yatırım Tutarının Değiştirilebilmesi	5	10	56 Yaşını Doldurmak	6	12
Çalışmayanlarından Sistemden Yararlanabilmesi	8	16	İKİSİ DE	24	48
Sistemden İsteddiği Anda Çıkabilmesi	13	26			
Düzenli Bir Şekilde Tasarruf Yapma İmkânı	22	44			
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 22'ye göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sisteminin en önemli avantajının ne olduğu sorulduğunda katılımcılara beş seçenekli cevaplar sunulmuştur. Verilen cevaplarda katılımcıların %4'ü vergi avantajı, %10'u yatırım tutarının değiştirilebilmesi, %16'sının çalışmayanların sistemden yararlanabilmesi, %26'sı sistemden istediği anda çıkabilmesi, %44'ü ise düzenli tasarruf yapma imkânı sunmasının en önemli avantajı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların %44'ünün düzenli bir şekilde tasarruf yapma imkânı sunduğunu düşünmesi dikkat çekmektedir. Tablo 22'ye göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sisteminden emekli olma şartının ne olduğu sorulduğunda katılımcıların; %40'ının 10 yıl düzenli olarak yatırım yapma, %12'sinin 56 yaşını doldurması gerektiği ve %48'inin de her ikisi cevapları verildiği tespit edilmiştir. Katılımcıların %48'inin bireysel emeklilik sisteminden emekli olma şartının hem 10 yılda düzenli olarak yatırım yapmaları gerektiği hem de 56 yaşını doldurmaları gerektiğinin bilincinde olmaları dikkat çekmektedir.

Tablo 23: Katılımcıların Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Olmak İstediklerine Dair İstatistiksel Analiz

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle İstemem	6	12
Kararsızım	23	46
Kesinlikle İsterim	8	16
Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Oldum	2	4
1 Yıldan Az Süredir Dâhilim	1	2
1-2 yıldır Sisteme Dâhilim	3	6
2 Yıldan Fazla Süredir Sistemdeyim	5	10
Bireysel Emeklilik Sistemine Dâhil Oldum Ancak Daha Sonra Çıktım	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 23'e göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sistemine dâhil olmak isteyip istemedikleri sorulduğunda katılımcıların; %12'si kesinlikle istemem, %46'sı kararsızım, %16'sı kesinlikle isterim, %4'ü bireysel emeklilik sistemine dahil oldum, %2'i bir yıldan az süredir dahilim, %6'sı 1-2 yıldır sisteme dahilim, %10'u 2 yıldan fazla süredir sistemdeyim ve son olarak %4'ü de bireysel emeklilik sistemine dahil oldum ancak sonradan çıktım dediği tespit edilmiştir. Katılımcıların bireysel emeklilik sistemine dâhil olmak isteyip istemedikleri sorulduğunda yarısına yakınının kararsız olması dikkat çekmektedir. Eğer bir önceki cevabınız kesinlikle istemem ya da kararsızım ise:

Tablo 24: Katılımcıların Bireysel Emeklilik Sistemine Olumsuz Bakmalarının İstatistiksel Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
Gelirim yetersiz olmasından dolayı	11	51
Geçmiş dönemdeki hayat sigortası deneyiminden dolayı	1	5
Sisteme güvenmediğimden dolayı	6	29
Faiz getirisine karşı olduğumdan dolayı	2	10
Getiri garantisinin olmamasından dolayı	2	0
Sgk sistemine bağlı olduğum için ikinci emekliliği gereksiz görmemden dolayı	1	5
TOPLAM	23	100

Tablo 24'e göre, ankete katılan katılımcılara bu soruda bir önceki soruyla bağlantılı olarak sisteme dâhil olmak istememeleri ya da kararsız olduklarını belirtenlere sebebi sorulmuştur. Bireysel emeklilik sistemine neden katılmayacakları ve de kararsız oldukları sorulduğunda katılımcıların; %51'si gelirinin yetersiz olduğunu, %5'i geçmiş dönemde ki hayat sigortası deneyiminin olumsuz olması, %29'u bireysel emeklilik sistemine güvenmediğinden, %10'u faiz getirisine karşı olduğundan ve son olarak %5'i de SGK sistemine bağlı oldukları için ikinci bir emeklilik sistemini gereksiz gördüklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların gelirlerinin yetersiz olmasından dolayı bireysel emeklilik sistemine katılmak istememeleri ve ya kararsız olmaları dikkat çekmektedir.

Tablo 25: Katılımcıların Bireysel Emeklilikten Çıkma Sebeplerinin İstatistiksel Analizi

	Sayı	Yüzde (%)
Nakit Sıkıntısı Çektiğim İçin	2	50
Sistem İle İlgili Yanlış Bilgi Verilmesinden Dolayı Sistemden Ayrıldım	2	50
Sisteme Kısa Süreli Birikim Sağlamak İçin Girdiğimden Dolayı Ayrıldım	-	-
İşten Ayrıldığım İçin Sistemden Ayrıldım	-	-
Harcamalarının Artmasından Dolayı Sistemden Ayrıldım	-	-
Emeklilik Yatırım Fonlarının Getirilerini Beğenmediğim İçin Sistemden Ayrıldım	-	-
TOPLAM	4	100

Tablo 25'e göre, ankete katılan katılımcılara bu soruda 27. soruyla bağlantılı olarak bireysel emeklilik sisteminden neden çıktıklarının sebebi sorulmuştur. Bireysel emeklilik sisteminden neden çıktıkları sorulduğunda katılımcıların, yarısı nakit sıkıntısı çektiğini diğer yarısı da sisteme dair yanlış bilgiler verildiğinden dolayı dâhil oldukları bireysel emeklilik sisteminden çıktıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 26: Katılımcıların Bireysel Emeklilik Sistemine Katılma Amaçlarının Analizi

Sisteme Katılma Amaçları	Sayı	Yüzde (%)	Katkı Paylarını Tercih Etmelerindeki Kriterler	Sayı	Yüzde (%)
Gelecek İçin Uzun Süreli Birikim Yapmak	17	34	Geçmiş Yatırım Tecrübelerime	11	22
Kısa Süreli Birikim Yapıp Çıkmak	5	10	Bireysel Emeklilik Aracısının Yönlendirmesine	7	14
Para Biriktirip Ev/Araba İçin Peşinat Yapıp Sistemden Çıkmak	6	12	Yatırım Enstrümanlarının Önceki Getirilerine	7	14
Sistemden Emekli Olmak ve İkinci Bir Emeklilik Geliri Elde Etmek	17	34	Yatırımda Alacağım Riske	13	26
Sadece Çalışırken Vergi Avantajı Sağlamak	5	10	Yatırım Bilgisi Olan Bir Arkadaşımın Yönlendirmesine	12	24
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 26'ya göre, ankete katılan bireylere, bireysel emeklilik sistemine katılma amacının ne olduğu sorulduğunda katılımcıların; %34'ü gelecek için uzun süreli birikim yapmak, %10'u kısa süreli birikim yapıp çıkmak, %12'si para biriktirip ev/araba için peşinat yapmak, %34'ü ikinci bir emeklilik geliri elde etmek ve son olarak da %1'i çalışırken vergi avantajı sağlamak olduğu için sisteme katılmayı amaçladıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların %34'ünün gelecek için uzun süreli birikim yapmak istemesi ve yine aynı oranda ki katılımcıların sistemden emekli olarak ikinci bir emeklilik gelirlerinin olmasını arzulaması dikkat çekmektedir. Tablo 26'ya göre, ankete katılan bireylere katkı paylarını yatıracağı enstrümanları belirlerken neye dikkat edecekleri sorulduğunda katılımcıların, %22'si geçmiş yatırım tecrübesine göre belirleyeceği, %14'ü bireysel emeklilik aracısının yönlendirmesine göre belirleyeceğini, %14'ü yatırım enstrümanlarının önceki getirilerine göre belirleyeceği, %26'sı yatırımdan alacağı riske göre belirleyeceği ve son olarak da %24'ü yatırım bilgisi olan bir arkadaşının yönlendirmesine göre belirleyeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan %26'sının katkı paylarını yatıracakları enstrümanı yatırımdan alacağı riske göre belirleyenler dikkat çekmektedir.

Tablo 27: Katılımcıların Sistemde Kalmak İstedikleri Vadeler ve Nakit İhtiyacını Karşılama Şekilleri

Kalmak İstedikleri Vadeler	Sayı	Yüzde (%)	Nakit İhtiyacını Karşılama Şekilleri	Sayı	Yüzde (%)
Kısa Vadede (0-3 Yıl) Devam Ettirmek İstiyorum	10	20	Bankadan Kredi Çekmek	8	16
Orta Vadede (3-5 Yıl) Devam Ettirmek İstiyorum	8	16	Arabamı/Evimi Satmak	9	18
Uzun Vadede (5-10 Yıl) Devam Ettirmek İstiyorum	16	32	Bir Arkadaşımdan Borç Almak	15	30
Emekli Oluncaya Kadar (10 Yıl ve Üstü) Devam Ettirmek İstiyorum	16	32	Bireysel Emeklilik Sisteminden Çıkararak Birikimlerimi Hemen Almak	18	36
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 27'ye göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sisteminde yatırımlarını ne kadarlık süre de devam ettirmek istediği sorulduğunda katılımcıların; %2'si kısa vadede, %16'sı orta vadede, %32'si uzun vadede ve geriye kalan %32'si ise sistemde yatırımlarını emekli oluncaya kadar devam ettirmek istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğunun bireysel emeklilik sisteminde yatırımlarını uzun vadede ve emekli oluncaya kadar devam ettirmek istemeleri dikkat çekmektedir. Tablo 27'ye göre, ankete katılan bireylere ciddi bir nakit sıkıntısı çektikleri varsayılarak sunulan dört seçenekten hangisini yapacakları sorulduğunda katılımcıların; %16'sı bankadan kredi çekmeyi, %30'u arkadaşından borç almayı, %18'i evini/arabasını satmayı ve %36'sı da dâhil oldukları bireysel emeklilik sisteminden çıkararak birikimlerini hemen almayı tercih etmişlerdir. Katılımcıların %36'sının nakit sıkıntısında anında dâhil oldukları bireysel emeklilik sisteminden çıkmayı göze almaları dikkat çekmektedir.

Tablo 29: Katılımcıların Bireysel Emeklilik Sisteminde Tercih Edecekleri Aylık Tutarlar ve Para Birimi Tercihleri

Aylık Tutarlar	Sayı	Yüzde (%)	Para Birimi	Sayı	Yüzde (%)
100 TL'DEN AZ	9	18	TL	34	68
100-200 TL	30	60	Dolar	15	30
200-500 TL	7	14	Euro	1	2
500-1000 TL	2	4			
1000 TL'DEN FAZLA	2	4			
TOPLAM	50	100	TOPLAM	50	100

Tablo 29'a göre, ankete katılan bireylere yatırımlarını hangi para birimi cinsinden yapmayı tercih edeceği sorulduğunda katılımcıların, %68'i TL, %30'u dolar ve %2'si de Euro cinsinden yatırım yapmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %68'inin yatırımlarını TL cinsinden yapmaları dikkat çekmektedir. Tablo 29'a göre, ankete katılan bireylere bireysel emeklilik sistemine aylık ne kadar yatırabilirler sorusu sorulduğunda katılımcıların; %18'i 100 TL'den az, %60'ı 100-200 TL arası, %14'ü 200 – 500 TL arası, %4'ü 500-1000 TL arası ve son olarak kalan %4'ü ise 1000 TL'den fazla yatırabileceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %60'ının aylık 100-200 TL arasında bireysel emeklilik sistemine yatıracakları tutar dikkat çekmektedir.

5.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bireysel emeklilik sistemi, bireyin kendi geleceği adına daha çok söz sahibi olmasına imkân sağlamaktadır. Aylık olarak yapılan tasarruflar, bireyin sistemde kalması yani devamlılığı halinde, ekonomik olarak piyasalarda büyüme ve derinleşme sağlayacaktır. Büyüyen piyasa ile beraber enflasyon oranı düşecek ve ulusal olarak kalkınma sağlanacaktır. Emeklilik Gözetim Merkezi'nin istatistiklerine bakıldığında en fazla katılımcıların yerleşik olduğu illerde ilk üç sırayı İstanbul, Ankara, İzmir almaktadır. Şanlıurfa ili ilk 10 a bile maalesef girememiştir. Araştırmanında sonucunda görüldüğü gibi temel nedeni Bireysel Emeklilik Sistemi hakkında ilde yaşayan yatırımcıların pek bilgi sahibi olmamasıdır. Bölgesel olarak da diğer bölgelere göre katılımcı sayısı az olan bir bölgedir. Dolayısıyla yaşam standartları, yatırım yapma olgusu, sosyal statüyü üst düzeye çıkarma arzusu gelişmiş illerde daha fazladır. Bireysel emekliliğe giriş kararı almanın önünde duran en büyük sorunlardan birisi aylık gelir seviyesidir. Ancak devletin bireysel emeklilik sistemine yönelik sağladığı teşviklerin giderek artması ve yıllar itibariyle Türkiye'de kişi başı gelir seviyesinin düzenli şekilde yükselmesi sistemin ülke içerisindeki geleceğinin parlak olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmadan çıkarılan en net sonuç şu şekildedir; çalışma yaşamı boyunca belirli standardı yakalamış olan bireylerin emeklilik dönemlerinde belirgin olarak genç ve orta yaşlı kişilerin sisteme pozitif yönde baktıkları görülmektedir. Bireysel emeklilik sistemine kayıt olan kişilerin ödemeyi kabul ettikleri katkı payının; kişinin medeni durumu, eğitim düzeyi ve maaş durumuyla bağlantılı olduğu belirlenmiştir. Emeklilik dönemlerinde sadece emekli oldukları kurumdan alacaklarının kendilerini tatmin etmeyeceğini düşünen katılımcıların, bireysel emeklilik sistemini mantıklı bir yatırım aracı olarak kabul ettikleri saptanmıştır. Araştırma sonuçlarının, literatür kısmında yer verilen benzer nitelikteki araştırma sonuçları dikkate alındığında genel anlamda bu sonuçlarla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Alper, Y. (2002). Sosyal güvenlikte yeni bir adım: *Bireysel Emeklilik. Çimento İşveren, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 16(2),11-32.
- Altay, M. (2013). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi: Aydın İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bireysel Emeklilik Sistemi Gelişim Raporu. (2004). <http://www.egm.org.tr/bes2004gr1.asp>, Erişim Tarihi: 13.02.2018.
- Ceylan, Z., Gürsev, S. ve , Bulkan, S. (2017) "İki Aşamalı Kümeleme Analizi İle Bireysel Emeklilik Sektöründe Müşteri Profilinin Değerlendirilmesi" *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 4, s.475-485.
- Cural, M. (2016). "Türk sosyal güvenlik sisteminin mali yapısı ve sisteme yapılan bütçe transferlerinin ekonomik yansımaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 21(2),693-706.
- Çetin, I.ve Sevüktekin, M. (2015) "Factors Affecting People's Entrance To Individual Pension System In Bursa" *The Journal of Accounting and Finance*, July/2015, 171-192.
- Demir, M., ve Canbay, T. (2013). Türkiye'de sosyal güvenlik açıkları ve sosyal güvenlik ahlakı, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (2),303-315.
- Erol, A., ve Yıldırım, E. (2003). Tüm yönleriyle bireysel emeklilik. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. (2019) *Tasarruf Aracı Olarak Bireysel Emeklilik Sistemi ve Çalışan Kişilerin Bireysel Emeklilik İle İlgili Görüşler*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Foster,L. and Smetherham,J. (2013) "Gender and Pensions: An Analysis of Factors Affecting Women's Private Pension Scheme Membership in the United Kingdom", *Journal of Aging & Social Policy*, 25:3, 197-217, DOI: [10.1080/08959420.2013.791783](https://doi.org/10.1080/08959420.2013.791783)
<http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/kurumumuz/tarihce> erişim tarihi.28.02.2018
- <http://www.allianz.com.tr>., <http://www.anadoluhayat.com.tr>,<http://avivasa.com.tr>. erişim tarihi.28.02.2017.
- Kaymak, G. (2016). *Türkiye'de bireysel emeklilik fonları ve portföy performanslarının analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özel, Ö. ve Yalçın, Ç. (2013). *Yurtiçi tasarruflar ve bireysel emeklilik sistemi: Türkiye'deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme*. T.C. Merkez Bankası Çalışma Tebliği No: 13/04.
- Özer, Ö. ve Çınar, E. (2012). "Bir Vakıf Üniversitesi Akademik Personelinin Bireysel Emeklilik Sistemine Bakış Açısının Değerlendirilmesi" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2012, Cilt: 9, Sayı: 19, s. 75-88.
- Saraçlı, S.(2004).*Müşteri Tercihleri Araştırmasında Konjoint Analizi ve Bireysel Emeklilik Sistemi Üzerine Bir Uygulama. (Yayımlanmamış) Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir : Anadolu Üniversitesi*
- Sezer, F. (2008). *Bireysel emeklilik sistemi ve fonlarının performans değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.*
- T.C. Başbakanlık (2005). *Kamu yönetiminde yeniden yapılanma:9, Sosyal Güvenlik Reformu ve Çözüm Önerileri, Ankara.*
- Tunçomağ, K. (1990). *Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar*, İstanbul: Beta Basım.
- Uralcan, Ş. (2011). *Temel sigorta bilgileri ve sigorta sektörünün yapısal analizi*, İstanbul: Hiperlink Yayıncılık.
- Yemez, İ. Ve Akdoğan, M.Ş. (2019). "Bireysel Emeklilik Sistemi Satın Alma Tercihlerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi" *C.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, 2019, S.104-118.
- Yıldırım, A. (2010). *Bireysel emeklilik sisteminde fonların yönetimi, türkiye uygulamaları, örnek ülkelerle karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.*